

w sprawie oceny programowej na kierunku filologia prowadzonym w Karpackiej Państwowej Uczelni w Krośnie na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym

§ 1

Na podstawie art. 245 ust. 1 pkt 2 w zw. z art. 258 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 85 z późn. zm.) Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej, po zapoznaniu się z opinią zespołu nauk humanistycznych oraz nauk teologicznych, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały, raportem zespołu oceniającego oraz stanowiskiem Uczelni w sprawie oceny programowej na kierunku filologia prowadzonym w Karpackiej Państwowej Uczelni w Krośnie na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym, wydaje ocenę:

pozytywną

§ 2

Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej stwierdza, że proces kształcenia realizowany w Karpackiej Państwowej Uczelni w Krośnie nie w pełni umożliwia studentom kierunku filologia osiągnięcie założonych efektów uczenia się dla studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym.

Spośród kryteriów określonych w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 września 2018 r. w sprawie kryteriów oceny programowej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1787), uszczegółowionych w załączniku nr 2 Statutu Polskiej Komisji Akredytacyjnej, stanowiącym załącznik do uchwały nr 4/2018 Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 13 grudnia 2018 r. ze zm., kryteria: 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się, 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się, 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie, 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku i 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów, zostały spełnione częściowo. Pozostałe kryteria zostały spełnione.

Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej zobowiązuje uczelnię wymienioną w § 1 do realizacji następujących zaleceń:

w odniesieniu do kryterium 1:

1. Wskazanie katalogu zawodów, do wykonywania których przygotowuje program studiów realizowany na kierunku.
2. Sformułowanie efektów uczenia się na poziomie kierunku w sposób odzwierciedlający zgodnie z koncepcją kształcenia wiodącą lub subsydiarną dyscyplinę naukową, do której kierunek został przyporządkowany.
3. Uwzględnienie w efektach uczenia się wiodącej roli dyscypliny językoznawstwo w sposób odpowiadający proporcjom wskazanym w programie studiów.
4. Dostosowanie kierunkowych efektów uczenia się do poziomu 6. Polskiej Ramy Kwalifikacji.

5. Sformułowanie efektów uczenia się na poziomie kierunku tak, by nie zawierały efektów wykluczających się, osiąganych tylko przez część studentów kierunku.
6. Uwzględnienie w efektach na poziomie kierunku kluczowych dla profilu praktycznego elementów wiedzy (znajomość zastosowań praktycznych wiedzy [językoznawczej i literaturoznawczej] w działalności zawodowej związanej z kierunkiem) i kompetencji społecznych (uznawanie znaczenia wiedzy w rozwiązywaniu problemów poznawczych i praktycznych oraz zasięgania opinii ekspertów w przypadku trudności z samodzielnym rozwiązaniem problemu), zawartych w charakterystykach drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomie szóstym PRK: P6S_WG i P6S_KK.
7. Sformułowanie efektów uczenia się dla zajęć i grup zajęć w sposób odzwierciedlający praktyczny profil kształcenia poprzez powiązanie wiedzy językoznawczej i literaturoznawczej z jej zastosowaniami.
8. Sformułowanie efektów uczenia się dla zajęć i grup zajęć w sposób specyficzny, powiązany z zakresem kształcenia wyznaczonym przez nazwę przedmiotu.
9. Sformułowanie efektów uczenia się (na poziomie kierunku i zajęć):
 - a) w sposób zrozumiały,
 - b) w sposób odpowiadający jednej z trzech kategorii: wiedza, umiejętności i kompetencje społeczne,
 - c) w odniesieniu do spójnych kompetencji, dających się objąć wspólną oceną.
10. Wyłączenie z koncepcji kształcenia dla specjalizacji przygotowującej do zawodu nauczyciela kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela przedszkola i edukacji wczesnoszkolnej (klasy I-III).
11. Wyraźne wskazanie w koncepcji kształcenia i informacjach adresowanych do kandydatów na studia i studentów, że uzyskanie kwalifikacji do wykonywania zawodu nauczyciela wymaga ukończenia studiów II stopnia, których program określa efekty uczenia się obejmujące wiedzę i umiejętności odpowiadające podstawie programowej przedmiotu oraz obejmuje realizację standardów kształcenia nauczycieli w odniesieniu do szkoły ponadpodstawowej.
12. W przypadku efektów uczenia się w zakresie przygotowania do zawodu nauczyciela dostosowanie efektów uczenia się do standardu kształcenia nauczycieli przedmiotu w sposób zapewniający osiągnięcie wszystkich efektów uczenia się określonych w standardzie na poziomie szkoły podstawowej z wyłączeniem kompetencji dotyczących nauczania na poziomie przedszkola i klas I-III szkoły podstawowej.

w odniesieniu do kryterium 2:

1. Zapewnienie treści programowych odpowiadających praktycznemu profilowi kształcenia ukierunkowanych na aplikacyjną wiedzę z zakresu językoznawstwa i literaturoznawstwa, możliwą do zastosowania w pracy nauczyciela i tłumacza.
2. Zapewnienie treści programowych umożliwiających osiągnięcie przez studentów wszystkich efektów uczenia się sformułowanych dla kierunku oraz poszczególnych zajęć.
3. Umożliwienie wyboru zajęć, którym przypisano punkty ECTS w wymiarze nie mniejszym niż 30% liczby punktów ECTS, koniecznej do ukończenia studiów na danym poziomie.

4. Zapewnienie w programie studiów zajęć kształtujących umiejętności praktyczne w wymiarze większym niż 50% punktów ECTS koniecznych do ukończenia studiów.
5. Zapewnienie w programie studiów zajęć z dziedziny nauk społecznych, którym przyporządkowano co najmniej 5 punktów ECTS.
6. Wprowadzenie zróżnicowanych i specyficznych dla zajęć metod kształcenia, zorientowanych na studentów i umożliwiającym osiągnięcie wszystkich efektów uczenia się.
7. W zakresie praktyk zawodowych:
 - a) określenie godzinowego wymiaru praktyk zawodowych,
 - b) zróżnicowanie efektów uczenia się i treści programowych dla każdej specjalizacji i każdego etapu praktyki,
 - c) rezygnacja z przyznawania punktów ECTS i zaliczania praktyk wspólnie w dwóch różnych semestrach,
 - d) zaplanowanie praktyk zawodowych w sposób, w którym nie będą się kończyły w okresie wakacyjnym po semestrze szóstym,
 - e) zapewnienie miejsc odbywania praktyk umożliwiających osiągnięcie efektów uczenia się i realizację treści programowych;
 - f) zapewnienie doboru opiekunów praktyk zawodowych o kwalifikacjach umożliwiających osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów uczenia się;
 - g) sformułowanie wymagań, które muszą spełnić kwalifikowane do odbycia praktyk zakłady pracy oraz opiekunowie praktyk w zakładach pracy;
 - h) rezygnacja z zaliczania praktyk na podstawie doświadczenia zawodowego.
8. W zakresie spełniania standardów kształcenia nauczycieli:
 - a) dostosowanie treści programowych do etapu edukacyjnego właściwego dla przygotowania do zawodu nauczyciela przedmiotu;
 - b) zapewnienie w zakresie przygotowania psychologiczno-pedagogicznego zajęć prowadzonych w formie warsztatów zintegrowanych z praktyką zawodową;
 - c) zapewnienie praktyki w zakresie przygotowanie psychologiczno-pedagogicznego.

w odniesieniu do kryterium 3:

1. Sformułowanie przejrzystych i bezstronnych, zgodnych z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce zasad rekrutacji, zapewniających dobór kandydatów, posiadających kompetencje wstępne umożliwiające osiągnięcie zakładanych na kierunku efektów uczenia się.
2. Opracowanie merytorycznych zasad dyplomowania z uwzględnieniem specyfiki studiów o profilu praktycznym z wyraźnym wskazaniem na prowadzenie prac rozwojowych lub badań aplikacyjnych, a także powiązanie tematyki seminarium z wiodącą dyscypliną, do której przyporządkowany został kierunek studiów.
3. Rzeczywiste powiązanie metod weryfikacji efektów uczenia się z kategoriami wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych skutkujące wiarygodnością i porównywalnością ocen.
4. Opracowanie zgodnych ze standardem kształcenia metod weryfikacji w odniesieniu dla zajęć przygotowujących do zawodu nauczyciela.
5. Podjęcie działań naprawczych zapobiegających występowaniu nieprawidłowości, które stały się podstawą do sformułowania powyższych zaleceń.

w odniesieniu do kryterium 6:

1. Przygotowanie kryteriów doboru współpracujących z kierunkiem przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego, by odpowiadali zakładanej sylwetce absolwenta.
2. Podjęcie systematycznej współpracy z przedstawicielami lokalnych pracodawców w zakresie opracowywania koncepcji kształcenia na kierunku, a także wdrażania tej koncepcji poprzez udział pracodawców w doskonaleniu programu studiów i jego realizację.

w odniesieniu do kryterium 10:

1. Pełne i efektywne wdrożenie na kierunku zasad uczelnianego systemu zapewniania jakości kształcenia implikujące wprowadzenie skutecznych działań naprawczych w odniesieniu do programu studiów i jego realizacji,

w terminie do końca roku akademickiego poprzedzającego rok, w którym przeprowadzone zostanie powtórne postępowanie oceniające, wskazany w § 3.

§ 3

Z uwagi na zaistnienie okoliczności przewidzianych w pkt 3.2 załącznika nr 3 do statutu, powtórne postępowanie oceniające na kierunku filologia w uczelni wymienionej w § 1 nastąpi w roku akademickim 2022/2023.

§ 4

1. Uczelnia niezadowolona z uchwały może złożyć wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy.
2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, należy kierować do Polskiej Komisji Akredytacyjnej w terminie 14 dni od dnia doręczenia uchwały.
3. Na składającym wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy na podstawie art. 245 ust. 4 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce ciąży obowiązek zawiadomienia Ministra Edukacji i Nauki o jego złożeniu.

§ 5

Uchwałę Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej otrzymują:

1. Minister Edukacji i Nauki,
2. Rektor Karpackiej Państwowej Uczelni w Krośnie.

§ 6

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Krzysztof Diks

Opinia zespołu nauk humanistycznych oraz nauk teologicznych w sprawie oceny programowej

Nazwa kierunku studiów: filologia

Poziom studiów: studia pierwszego stopnia

Profil studiów: praktyczny

Forma studiów: stacjonarne i niestacjonarne

Nazwa i siedziba uczelni prowadzącej kierunek:

Karpacka Państwowa Uczelnia w Krośnie

Data przeprowadzenia wizytacji: 29-30 października 2020 r.

Warszawa, 2021

Spis treści

1. Ocena stopnia spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej	4
2. Uzasadnienie oceny stopnia spełnienia każdego z szczegółowych kryteriów oceny programowej (w porządku według poszczególnych kryteriów)	5
3. Opinia dotycząca dostosowania się uczelni do zaleceń o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (w porządku według poszczególnych zaleceń).....	16
4. Wniosek końcowy i propozycja oceny programowej	16
5. Zalecenia o charakterze naprawczym (w porządku według poszczególnych kryteriów)	16

Opinia została sporządzona na podstawie raportu zespołu oceniającego PKA w składzie:

Przewodniczący: prof. dr hab. Dariusz Dolański, członek PKA

członkowie:

1. dr hab. Ariadna Strugielska, członek PKA
2. dr hab. Ewa Kujawska-Lis, ekspert PKA
3. dr hab. Jacek Szczepaniak, ekspert PKA
4. Beata Opala, członek PKA, ekspert ds. pracodawców
5. Maciej Rewucki, ekspert PKA ds. studenckich
6. Katarzyna Nowak, sekretarz zespołu oceniającego

oraz stanowiska Karpackiej Państwowej Uczelni w Krośnie, przedstawionego w niedatowanym piśmie z grudnia 2020 r.

1. Ocena stopnia spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej

Szczegółowe kryterium oceny programowej	Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium określona przez zespół oceniający PKA w raporcie z wizytacji ¹ kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione	Ocena stopnia spełnienia kryterium ustalona przez zespół działający w ramach dziedziny lub zespół do spraw kształcenia nauczycieli ² kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione
Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	kryterium spełnione częściowo	kryterium spełnione częściowo
Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	kryterium spełnione częściowo	kryterium spełnione częściowo
Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	kryterium spełnione częściowo	kryterium spełnione częściowo
Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	kryterium spełnione	kryterium spełnione
Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	kryterium spełnione	kryterium spełnione
Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	kryterium spełnione częściowo	kryterium spełnione częściowo
Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	kryterium spełnione	kryterium spełnione
Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	kryterium spełnione	kryterium spełnione
Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	kryterium spełnione	kryterium spełnione
Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	kryterium spełnione częściowo	kryterium spełnione częściowo

¹ W przypadku gdy oceny dla poszczególnych poziomów studiów różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.

² W przypadku gdy oceny dla poszczególnych poziomów studiów różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.

2. Uzasadnienie oceny stopnia spełnienia każdego z szczegółowych kryteriów oceny programowej

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Koncepcja kształcenia zakładająca ukształtowanie osadzonych w europejskim kontekście kulturowym komunikacyjnych umiejętności w zakresie wybranego języka obcego, którym towarzyszą kompetencje społeczne związane z otwartością na wartości i postawy ogólnohumanistyczne nie jest precyzyjna i specyficzna dla kierunku filologia. Zaawansowana znajomość jednego języka obcego, poszanowanie prawa czy funkcjonowanie w oparciu o zasady tolerancji to kompetencje generyczne, w które wyposażeni są absolwenci większości kierunków humanistycznych. Koncepcja kształcenia nieprecyzyjnie definiując role zawodowe absolwentów, nie jest w pełni zorientowana na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym w szczególności zawodowego rynku pracy.

Koncepcja kształcenia przygotowującego do zawodu nauczyciela zakłada zaopatrzenie studenta w kompetencje do pełnia roli nauczyciela języków obcych w przedszkolu, na etapie wczesnoszkolnym i w klasach IV-VIII szkoły podstawowej, co jest sprzeczne z wymaganiami określonymi w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 lipca 2019 roku w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz. U. z 2019 r. poz. 1450 z późn. zm.), które wprost stwierdzają, że standard nie ma zastosowania do wykonywania zawodu nauczyciela przedszkola i edukacji wczesnoszkolnej. Jednocześnie koncepcja kształcenia zakłada przyznawanie absolwentom kierunku kwalifikacji do wykonywania zawodu nauczyciela, co jest także sprzeczne z wymaganiami określonymi w standardzie kształcenia nauczycieli, który przywiduje nadawanie tych kwalifikacji osobom z tytułem zawodowym magistra, które ukończyły studia I i II stopnia na kierunkach, których programy studiów określają efekty uczenia się obejmujące wiedzę i umiejętności odpowiadające podstawie programowej przedmiotu.

Efekty uczenia się nie są zgodne z koncepcją i celami kształcenia, ponieważ nie uwzględniają wskazanych dla profilu praktycznego charakterystyk drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomie 6. Polskiej Ramy Kwalifikacji w zakresie znajomości zastosowań praktycznych wiedzy językoznawczej i literaturoznawczej w działalności zawodowej związanej z kierunkiem oraz gotowości do uznawania znaczenia wiedzy w rozwiązywaniu problemów poznawczych i praktycznych oraz zasięgania opinii ekspertów w przypadku trudności z samodzielnym rozwiązaniem problemu (P6S_WG i P6S_KK). Efekty uczenia się nie uwzględniają w szczególności umiejętności praktycznych. Na poziomie efektów kierunkowych, umiejętności praktyczne pojawiają się bowiem tylko raz - jako część efektu K_U02: „Student potrafi wyszukiwać, analizować i użytkować informacje, wykorzystując różne źródła polskie i obcojęzyczne, aby rozwiązywać złożone i nietypowe problemy oraz wykonywać zadania zgodne z wykonywanym zawodem”. Natomiast na poziomie szczegółowych efektów uczenia się, ten człon efektu kierunkowego jest zwykle pomijany. Efekty uczenia się nie uwypuklają aktualnego stanu wiedzy językoznawczej i literaturoznawczej i nie są powiązane z jej zastosowaniami. Tym samym nie odzwierciedlają praktycznego, ukierunkowanego na działalność zawodową profilu kształcenia, kładąc jednocześnie nacisk na akademickie, badawcze kompetencje absolwentów.

Efekty uczenia się dla kierunku są powiązane z dyscyplinami językoznawstwo i literaturoznawstwo, ale nie są dla nich specyficzne i nie odzwierciedlają wiodącej roli dyscypliny językoznawstwo, gdyż zostały w sposób symetryczny powiązane z obiema dyscyplinami. Nie zawsze są również zgodne z szóstym poziomem PRK zakładając podstawowy poziom zaawansowania dla wiedzy w zakresie dyscyplin, do których został

przyporządkowanym kierunek i właściwych dla kierunku kompetencji zawodowych. Niezgodnie z koncepcją kształcenia, osadzoną w dyscyplinach językoznawstwo i literaturoznawstwo, efekty uczenia się, np.: K_W02: „student ma podstawową wiedzę o głównych kierunkach rozwoju i najważniejszych osiągnięciach w językoznawstwie, nauce o kulturze oraz literaturoznawstwie, a także w naukach pomocniczych i pokrewnych w ramach filologii, potrafi tę wiedzę odnieść do kontekstu współczesnego i zastosować w praktyce zawodowej” i K_U01: „student stosuje specjalistyczny aparat pojęciowo-terminologiczny stosowany w językoznawstwie, literaturoznawstwie, nauce o kulturze oraz w naukach pomocniczych i pokrewnych w ramach filologii dzięki czemu komunikuje się z otoczeniem precyzyjnie i zwięźle”, obejmują również na tym samym poziomie zaawansowania, co dyscypliny, do których został przyporządkowany kierunek dyscyplinę nauki o kulturze i religii oraz inne nie wymienione z nazwy dyscypliny naukowe. Kierunkowe efekty uczenia się zawierają efekty osiągane tylko przez część absolwentów kierunku, odnoszące się do kompetencji nabywanych w ramach prowadzonych specjalizacji. Ilustrują to efekty: K_W08: „student potrafi dokonać poprawnego przekładu tekstu pisemnego i ustnego o charakterze ogólnym z języka polskiego na język wybranej ścieżki kształcenia obcy (zgodnie z treściami objętymi zakresem uczenia się)” (sic!), który powiązany został ze ścieżką tłumaczeniową, oraz K_U06: „student potrafi samodzielnie przygotować i przedstawić wystąpienie ustne w wybranym języku obcym, bądź także w innym języku w zakresie wyznaczonym przez wybrane treści uczenia się” powiązany ze specjalnością tłumaczeniową lub specjalizacją z językiem hiszpańskim.

Efekty uczenia się zazwyczaj nie opisują, w sposób trafny, specyficzny, realistyczny i pozwalający na stworzenie systemu weryfikacji, wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych osiąganych przez studentów. Wiele efektów uczenia się (na poziomie kierunku i dla zajęć) sformułowanych jest jednocześnie w różnych kategoriach (np. umiejętności i kompetencji społecznych) lub w sposób nieodpowiadający kategorii, do której zostały zakwalifikowane, np. K_U09 „Student rozumie konieczność i potrzebę uczenia się języka angielskiego przez całe życie, będąc świadomym zmian, które zachodzą w językach”, piętrowo i w odniesieniu do odległych od siebie kompetencji, często w sposób niezrozumiały. Efekty uczenia się uwzględniają kompetencje w zakresie języków obcych, lecz definiują je w sposób nieprecyzyjny. Większość wyżej wskazanych nieprawidłowości ilustrują przywoływane wyżej efekty: K_U06, wg którego student powinien przygotować „wystąpienie ustne w wybranym języku obcym, bądź także w innym języku”, nie wiadomo przy tym czy inny język, jest językiem natywnym, czy np. migowym i K_W08, który dodatkowo jest niezrozumiały z powodu niepoprawności gramatyczno-językowej, dodatkowo efekt K_W07: „student wykorzystuje wiedzę, aby przygotować w języku obcym (bądź także w innym języku z obszaru/rodziny językowej objętej zakresem treści uczenia się czy w języku polskim) typowe prace pisemne o charakterze ogólnym odnoszące się do różnych dziedzin życia i kultury”, w którym *de facto* zawarto jednocześnie koniunkcję („także”) i dysjunkcję („bądź”), czyli opcje wzajemnie się wykluczające czy efekt dla zajęć *literatura ze wstępem do literaturoznawstwa – język C*: „student ma uporządkowaną podstawową wiedzę językową umożliwiającą rozumienie złożonych wypowiedzi ustnych i tekstów pisanych w standardowej odmianie języka niemieckiego; wiedzę na temat istoty teorii języka oraz relacji pomiędzy teorią a danymi językowymi; wiedzę z zakresu historii literatury niemieckiej”.

Efekty uczenia się nie zawsze odpowiadają merytorycznemu zakresowi zajęć określone w ich tytule. Na przykład, dwa z efektów w karcie zajęć z *literatury amerykańskiej* sformułowano jako: „student ma podstawową wiedzę o głównych kierunkach rozwoju i najważniejszych osiągnięciach w językoznawstwie i literaturoznawstwie oraz w naukach pomocniczych i pokrewnych w ramach filologii” oraz „student stosuje aparat pojęciowo-

terminologiczny stosowany w językoznawstwie i literaturoznawstwie oraz w naukach pomocniczych i pokrewnych w ramach filologii”.

Efekty uczenia się w zakresie przygotowania do zawodu nauczyciela nie są zgodne ze standardem kształcenia nauczycieli, ponieważ zakładają przygotowanie absolwenta do nauczania języka obcego w przedszkolu i klasach I-III szkoły podstawowej oraz nie uwzględniają na poziomie poszczególnych zajęć części szczegółowych efektów uczenia się określonych w standardach. Na przykład w karcie zajęć *psychologia* pominięto istotne z punktu widzenia przygotowania do nauczania w szkole podstawowej efekty: B.1.W2.: „proces rozwoju ucznia w okresie dzieciństwa, adolescencji i wczesnej dorosłości: rozwój fizyczny, motoryczny i psychoseksualny, rozwój procesów poznawczych (myślenie, mowa, spostrzeganie, uwaga i pamięć), rozwój społeczno-emocjonalny i moralny, zmiany fizyczne i psychiczne w okresie dojrzewania, rozwój wybranych funkcji psychicznych, normę rozwojową, rozwój i kształtowanie osobowości, rozwój w kontekście wychowania, zaburzenia w rozwoju podstawowych procesów psychicznych, teorie integralnego rozwoju ucznia, dysharmonie i zaburzenia rozwojowe u uczniów, zaburzenia zachowania, zagadnienia: nieśmiałości i nadpobudliwości, szczególnych uzdolnień, zaburzeń funkcjonowania w okresie dorastania, obniżenia nastroju, depresji, krystalizowania się tożsamości, dorosłości, identyfikacji z nowymi rolami społecznymi, a także kształtowania się stylu życia”, efekt B.1.W3. „teorię spostrzegania społecznego i komunikacji: zachowania społeczne i ich uwarunkowania, sytuację interpersonalną, empatię, zachowania asertywne, agresywne i uległe, postawy, stereotypy, uprzedzenia, stres i radzenie sobie z nim, porozumiewanie się ludzi w instytucjach, reguły współdziałania, procesy komunikowania się, bariery w komunikowaniu się, media i ich wpływ wychowawczy, style komunikowania się uczniów i nauczyciela, bariery w komunikowaniu się w klasie, różne formy komunikacji – autoprezentację, aktywne słuchanie, efektywne nadawanie, komunikację niewerbalną, porozumiewanie się emocjonalne w klasie, porozumiewanie się w sytuacjach konfliktowych”, efekt B.1.U1. „obserwować procesy rozwojowe uczniów”, efekt B.1.U2.: „obserwować zachowania społeczne i ich uwarunkowania”, efekt B.1.U4. „porozumieć się w sytuacji konfliktowej”.

Uczelnia w odpowiedzi na raport z wizytacji poinformowała, że zalecenia odnoszące się do zdiagnozowanych nieprawidłowości zostaną uwzględnione w korekcie programowej na rok akademicki 2020/2021 oraz w bieżącej pracy dydaktycznej, nie wskazując, na podjęte doraźnie działania naprawcze. **Zespół nauk humanistycznych oraz nauk teologicznych zwraca uwagę**, że § 7 ust. 5 pkt 2 lit. a rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 roku w sprawie studiów (Dz.U. 2018, poz. 1861 z późn. zm.) umożliwia wprowadzenie zmian w programach studiów w trakcie cyklu kształcenia koniecznych do usunięcia nieprawidłowości stwierdzonych przez Polską Komisję Akredytacyjną, z której należy skorzystać, zwłaszcza w odniesieniu do zgodności programu studiów ze standardem kształcenia nauczycieli. W związku z tym zespół nauk humanistycznych oraz nauk teologicznych **zobowiązuje Uczelnię** do przedstawienia w terminie do **30 czerwca 2021** roku informacji dotyczącej wprowadzenia działań naprawczych dla trwających cykli kształcenia w zakresie dostosowania programu studiów do wymagań standardu kształcenia nauczycieli w zakresie efektów uczenia się oraz w zakresie nieprawidłowości, o których mowa także w uzasadnieniu oceny kryterium 2 i 3 dotyczących treści programowych, form zajęć, zasad odbywania praktyk zawodowych i metod weryfikacji efektów uczenia się. Uczelnia w odpowiedzi na raport szczegółowo odniosła się do rekomendacji, uznając jednocześnie zasadność sformułowanych zaleceń i deklarując wprowadzenie działań naprawczych począwszy do cyklu kształcenia 2021/2022. Powyższe okoliczności uzasadniają podtrzymanie dla kryterium 1 oceny kryterium spełnione częściowo.

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Treści programowe na kierunku filologia nie są w pełni zgodne z koncepcją kształcenia i efektami uczenia się sformułowanymi dla kierunku, gdyż ograniczają się do opisu elementów w zakresie wiedzy, pomijając, w większości przypadków, celowy rozwój umiejętności i kompetencji społecznych studentów. Treści programowe w dyscyplinach językoznawstwo i literaturoznawstwo są aktualne, ale nie obejmują zastosowania wiedzy w tych dyscyplinach w sposób określony dla kierunków o profilu praktycznym. Nie dotyczą również norm i zasad oraz aktualnego stanu praktyki tłumaczeniowej. Zawarte w sylabusach opisy, mające w założeniu stanowić treści programowe są w istocie zbiorem ogólnikowych informacji, skoncentrowanych na elementach podstawowej wiedzy językoznawczej lub literaturoznawczej. Dobrym przykładem jest tutaj karta zajęć *wstęp do językoznawstwa* na specjalności *filologia angielska*, w której treści programowe dotyczą zapoznania studentów „z podstawowymi zagadnieniami dotyczącymi języków naturalnych, rozwoju języka, rozwoju pisma, historii języka angielskiego, najważniejszych gałęzi językoznawstwa oraz szkół lingwistycznych”, poszerzając wiedzę „z zakresu ogólnie pojętego językoznawstwa, podstawowej terminologii oraz głównych nurtów badawczych”. Podobnie, z karty zajęć *wstęp do przekładoznawstwa - C1* wynika, że treści programowe ograniczono do następujących podstawowych zagadnień w kategorii wiedzy: „jednostka tłumaczenia, ekwiwalencja, nieprzekładalność, strategie tłumaczeniowe, czy tłumaczenie funkcjonalne”, całkowicie pomijając treści służące celowemu rozwijaniu umiejętności i kompetencji społecznych studentów. W niektórych kartach zajęć, np. *gramatyka opisowa i pragmatyka z elementami semantyki* znajdują się co prawda deklaracje, iż kształtowane są umiejętności praktyczne, lecz rozumiane są one jako umiejętności charakterystyczne dla profilu ogólnoakademickiego, takie jak „analiza morfemowa leksemów wielomorfemowych oraz rozpoznawanie i aktywne wykorzystywanie procesów słowotwórczych” czy „analiza znaczeń synonimicznych, antonimicznych, polisemii, antonimii”.

W konsekwencji, treści programowe nie umożliwiają pełnej realizacji kierunkowych efektów uczenia się:

K_W02: „Student ma podstawową wiedzę o głównych kierunkach rozwoju i najważniejszych osiągnięciach w językoznawstwie, nauce o kulturze oraz literaturoznawstwie, a także w naukach pomocniczych i pokrewnych w ramach filologii, potrafi tę wiedzę odnieść do kontekstu współczesnego i zastosować w praktyce zawodowej”.

K_W03: „Student zna i rozumie podstawowe metody analizy i interpretacji tekstów kultury, wykorzystuje praktycznie w działalności zawodowej zgodnie z wybranym kierunkiem kształcenia”.

K_U02: „Student potrafi wyszukiwać, analizować i użytkować informacje, wykorzystując różne źródła polskie i obcojęzyczne, aby rozwiązywać złożone i nietypowe problemy oraz wykonywać zadania zgodne z wykonywanym zawodem”.

Treści programowe w zakresie przygotowania do zawodu nauczyciela nie są zgodne ze standardem kształcenia nauczycieli. Wymogi rozporządzenia spełniają w pełni tylko zajęcia grupy zajęć C standardu (podstawy dydaktyki i emisja głosu). Istotne niezgodności dotyczą grupy zajęć B (przygotowanie psychologiczno-pedagogiczne), grupy zajęć D (przygotowanie dydaktyczne do nauczania pierwszego przedmiotu lub prowadzenia pierwszych zajęć), co jest konsekwencją nieuwzględnienia części sformułowanych w standardzie szczegółowych efektów uczenia się. Jednocześnie treści programowe części zajęć obejmują zagadnienia nauczania w przedszkolu i klasach I-III szkoły podstawowej, co jest sprzeczne z wymaganiami standardu kształcenia nauczycieli przedmiotu.

Czas trwania studiów, nakład pracy mierzony łączną liczbą punktów ECTS konieczny do ukończenia studiów, jak również nakład pracy niezbędny do osiągnięcia efektów uczenia się przypisanych do zajęć lub grup zajęć są poprawnie oszacowane i zapewniają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się. Liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów określona w programie studiów łącznie oraz dla poszczególnych zajęć lub grup zajęć zapewniają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się. Liczba godzin zajęć oraz punktów ECTS w zakresie przygotowania do wykonywania zawodu nauczyciela odpowiada wymaganiom standardu. Harmonogram realizacji programu studiów a także liczba semestrów, liczba godzin zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i szacowany nakład pracy studentów mierzony liczbą punktów ECTS, umożliwiają studentom osiągnięcie wszystkich efektów uczenia się. Stosowane na kierunku formy zajęć umożliwiają studentom nabywanie umiejętności praktycznych. Harmonogram realizacji zajęć w zakresie specjalizacji nauczycielskiej nie jest zgodny z regułami i wymaganiami zawartymi w standardzie kształcenia, gdyż w zakresie przygotowania psychologiczno-pedagogicznego nie zapewnia zajęć prowadzonych w formie warsztatów zintegrowanych z praktyką zawodową oraz praktyki w zakresie przygotowanie psychologiczno-pedagogicznego.

Program studiów nie umożliwia wyboru zajęć, którym przypisano punkty ECTS w wymiarze nie mniejszym niż 30% liczby punktów ECTS, koniecznej do ukończenia studiów na danym poziomie, wskazane w nim 36 ECTS stanowi ok. 15% wymaganych przepisami punktów ECTS.

Program studiów formalnie obejmuje zajęcia kształtujące umiejętności praktyczne w wymaganym wymiarze punktów ECTS, ale zajęcia te w znaczącej części nie są prowadzone w warunkach właściwych dla danego zakresu działalności zawodowej i przede wszystkim w sposób umożliwiający wykonywanie czynności praktycznych przez studentów. Do zajęć tych należą m.in. *praktyczna nauka języka obcego* (64-66 ECTS), w przypadku której wynikające z tradycji akademickiej samo użycie przymiotnika „praktyczna” nie oznacza, że zajęcia te zapewniają wykonywanie przez studentów czynności powiązanych z przyszłą ścieżką zawodową w adekwatnych warunkach; z jednej strony bowiem, w module tym kształtowane są kompetencje akademickie, np. umiejętność transkrypcji fonetycznej; z drugiej strony, zajęcia nakierowane są na rozwijanie umiejętności ogólnych, charakterystycznych dla lektoratu języka obcego czy też zaawansowanego kursu językowego. Do tej grupy nie można zaliczyć też m.in. zajęć z zakresu wiedzy o literaturze, gramatyki opisowej (w sumie ok. 20 ECTS), a także – co wynika ze stawianych na kierunku wymagań pracom dyplomowym – seminariów dyplomowych (16 ECTS). Wyłączenie tych zajęć z grupy zajęć kształtujących umiejętności praktyczne skutkuje niespełnieniem wymagań określonych odpowiednimi przepisami.

Harmonogram realizacji programu studiów na kierunku filologia formalnie umożliwia uzyskanie co najmniej 5 punktów ECTS w ramach zajęć z dziedziny nauk społecznych. W rzeczywistości jednak, treści zajęć umieszczonych w tej grupie, dotyczące elementów realioznawczych krajów danego obszaru językowego, nie pozwalają spełnić tego wymogu. Metody kształcenia nie są zorientowane na studentów, nie motywują ich do aktywnego udziału w procesie nauczania i uczenia się oraz nie w pełni umożliwiają studentom osiągnięcie efektów uczenia się w kategoriach umiejętności i kompetencji społecznych. W informacjach przedstawionych przez uczelnię wymieniono tylko pracę w parach, pracę w grupach oraz prezentację. W sylabusach zajęć nie wskazano aktywizujących metod służących kształtowaniu praktycznych umiejętności zawodowych, jak i kompetencji społecznych, co jest konsekwencją akademickiego sprofilowania treści kształcenia. Stosowane metody kształcenia umożliwiają uzyskanie kompetencji w zakresie opanowania języka obcego na zakładanym poziomie ESOKJ.

Program studiów przewiduje realizację dwóch rodzajów praktyk: praktyki społecznej, w wymiarze 20 godzin, a także praktyki zawodowej, w wymiarze 24 tygodni w cyklu kształcenia, dla których nie określono wymiaru godzinowego. Poszczególne etapy są bardzo zróżnicowane pod względem okresu trwania: od 1 tygodnia do 13 tygodni. W odniesieniu do praktyk społecznych nie określono jasno celów ich realizacji, a efekty uczenia się zakładane dla tej praktyki nie są specyficzne dla koncepcji kształcenia i sylwetki absolwenta przyjętej dla kierunku filologia. Efekty uczenia się nie zostały tu bowiem powiązane ani z obszarem tłumaczeń, ani z dydaktyką języka obcego (w szczególności FA.E1.K_K01: „Student potrafi oceniać i selekcjonować informacje”, FA.E1.K_K03: „Student uczestniczy w życiu kulturalnym i różnych jego form, korzystając z różnych mediów oraz kompetencji językowych”, FA.E1.K_K04: „Student rozumie konieczność przestrzegania etyki swojego zawodu i kieruje się jej zasadami”). Program praktyki zawodowej nie został sprofilowany dla prowadzonych na kierunku specjalizacji, w tym specjalizacji nauczycielskiej. Wprawdzie efekty uczenia się przewidziane dla praktyki zawodowej są zgodne z efektami uczenia określonymi dla pozostałych zajęć w programie, jednak treści dla praktyki nie są wystarczająco specyficzne w kontekście działalności zawodowej, zarówno przyszłych tłumaczy, jak i nauczycieli. Dla wszystkich czterech etapów praktyki zawodowej przewidziano realizację tego samego programu. Studenci osiągają więc wielokrotnie te same efekty, wykonują te same czynności i są za to wielokrotnie oceniani, mimo że, komplet efektów osiągają już po zaliczeniu pierwszego etapu praktyki. Nie przewidziano żadnego zróżnicowania ani progresu kompetencji związanych z kolejnymi etapami realizacji praktyk.

Dobór miejsc odbywania praktyk nie jest właściwy. Uczelnia nie gwarantuje studentom specjalizacji tłumaczeniowej możliwości odbywania żadnego etapu praktyki w typowych zakładach pracy i instytucjach zatrudniających tłumaczy, czyli np. w biurach tłumaczeń, agencjach tłumaczeniowych, agencjach lokalizacyjnych, komórkach organizacyjnych dużych przedsiębiorstwach, których przedmiotem działalności są usługi tłumaczeniowe lub lokalizacyjne. Na miejsca praktyk na kierunku filologia kwalifikowane są instytucje samorządu terytorialnego, instytucje pozarządowe i podmioty gospodarcze o różnym profilu działalności od regeneracji olejów odpadowych, produkcji i sprzedaży olejów i rozpuszczalników po budowę gazociągów i rurociągów oraz kompleksowe rozwiązania meblowe, na podstawie założenia, że są tam szanse na wykorzystanie umiejętności z zakresu posługiwania się językiem obcym. W zakładach tych często w czasie trwania praktyk nie ma jednak możliwości nabycia przez praktykanta efektów uczenia się określonych dla kierunku, a praktyka nie może być nawet w części wymiaru czasowego poświęcona wykonywaniu zadań ściśle związanych z translatoryką. Przypadkowy dobór placówek potwierdza opis czynności w dziennikach praktyk, które też świadczą, że studenci nie wykorzystują umiejętności językowych podczas praktyki. Konsekwencją przypadkowego doboru miejsc praktyk, jest także nie zawsze właściwy dobór opiekunów praktyk w zakładach pracy. Nie zostały sformułowane wymagania, które muszą spełnić kwalifikowane do odbycia praktyk zakłady pracy oraz opiekunowie praktyk w zakładach pracy.

Zastrzeżenie budzi umiejscowienie praktyk w programie studiów. Ostatni etap praktyki zaplanowany został do końca września końcowego semestru studiów, co koliduje z terminami egzaminów dyplomowych i terminami rekrutacji na II stopień studiów. Zastrzeżenia budzi także sposób rozliczania praktyk zawodowych. Harmonogram realizacji programu studiów zakłada, że punkty ECTS za praktykę odbywaną w semestrze II i III przyznawane są zbiorczo (razem 7 ECTS), tak więc nie można studentowi zaliczyć semestru drugiego i, w konsekwencji, pierwszego roku studiów, dopóki nie zrealizuje on praktyki w semestrze trzecim. Zasady realizacji praktyk umożliwiają zaliczanie ich na podstawie doświadczenia zawodowego, co jest niezgodne z wymaganiami ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

Program praktyk zawodowych w ramach przygotowania do zawodu nauczyciela, organizacja i nadzór nad ich realizacją, dobór miejsc odbywania oraz środowisko, w którym mają miejsce, w tym infrastruktura, a także kompetencje opiekunów, w zakresie przygotowania do wykonywania zawodu nauczyciela nie są zgodne z regulami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia ponieważ obejmuje przygotowanie do nauczania na I i II etapie edukacyjnym oraz nie przewiduje praktyki w zakresie przygotowania psychologiczno-pedagogicznego.

Organizacja procesu nauczania zapewnia efektywne wykorzystanie czasu przeznaczonego na nauczanie i uczenie się oraz weryfikację i ocenę efektów uczenia się.

Uczelnia w odpowiedzi na raport z wizytacji poinformowała, że odnoszące się do zdiagnozowanych nieprawidłowości zalecenia zostaną uwzględnione w korekcie programowej na rok akademicki 2020/2021 oraz w bieżącej pracy dydaktycznej. Powyższe okoliczności uzasadniają podtrzymanie dla kryterium 2 oceny kryterium spełnione częściowo.

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Stosowane są formalnie przyjęte i opublikowane warunki kwalifikacji kandydatów na studia, umożliwiające właściwy ich dobór, z wyjątkiem specjalności rosyjskojęzycznej, gdyż o przyjęcie na studia mogą ubiegać się kandydaci, których znajomość języka rosyjskiego nie jest weryfikowana. Warunki te nie są jednak zgodne z wymaganiami art. 70 ust. 3 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, ponieważ w procesie rekrutacji uwzględniają inne niż świadectwo maturalne lub jego odpowiednik dokumenty (certyfikaty językowe) oraz zakładają możliwość przeprowadzania rodzaju egzaminu wstępnego, czyli rozmowy kwalifikacyjnej.

Stosowane są formalnie przyjęte i opublikowane zasady progresji studentów i zaliczania poszczególnych semestrów i lat studiów, w tym dyplomowania, uznawania efektów i okresów uczenia się oraz kwalifikacji uzyskanych w szkolnictwie wyższym, a także potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych w procesie uczenia się poza systemem studiów. Przyjęte dla kierunku zasady dyplomowania nie są jednak w pełni zgodne z ogólnouczelnianymi regulacjami, które zakładają uwzględnienie aspektu praktycznego, rozumianego w szczególności jako samodzielna analiza problemu z propozycją jego rozwiązania przy użyciu właściwych dla kierunku narzędzi i metod. W wymaganiach stawianym pracom dyplomowym na kierunku filologia nie został uwzględniony praktyczny profilu studiów i praktyczne zastosowania wiedzy przedmiotowej i metodologicznej dotyczącej wybranej problematyki językoznawstwa i literaturoznawstwa. Według przedstawionej w programie studiów koncepcji – nieco zróżnicowanej dla każdej ze specjalności – celem seminarium dyplomowego jest poznanie zasad konstruowania projektu naukowego, metodologii badań, zasad krytyki źródeł i poprawności prowadzenia dyskursu, praktyczne zastosowanie wiedzy o prawie autorskim, komputerowe przetwarzanie tekstu; wzbogacenie aparatu pojęciowego i doskonalenie warsztatu badawczego, pobudzenie do refleksji nad wybranym tematem pracy w szerszym kontekście badań naukowych w danej dziedzinie czy dostarczenie wiedzy teoretycznej i praktycznej na temat metod badawczych. Zasady dyplomowania zakładają też możliwość przygotowania pracy dyplomowej w dyscyplinie naukowej nauki o kulturze i religii, do której kierunek studiów nie został przyporządkowany, a więc nie odgrywającej istotnej roli w koncepcji kształcenia. Przyjęte na kierunku zasady oceniania pracy dyplomowej i przeprowadzania egzaminu dyplomowego nie uwzględniają sprawdzenia kompetencji w zakresie norm i zasad, a także praktyki w obszarach działalności zawodowej lub gospodarczej oraz zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku.

System weryfikacji efektów uczenia się choć umożliwia monitorowanie postępów w uczeniu się, to nie zawsze zapewnia rzetelną i wiarygodną ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się. Stosowane metody weryfikacji i oceny umożliwiają uzyskanie informacji zwrotnej o stopniu osiągnięcia efektów uczenia się w ograniczonym zakresie i często nadmiernie koncentrują się na zakresie opanowanej przez studenta wiedzy, przez co nie pozwalają na sprawdzenie i ocenę wszystkich efektów uczenia się, w szczególności w zakresie umiejętności i kompetencji społecznych. Zjawisko to ilustrują dwa przykłady. Podczas zajęć *notatki w tłumaczeniu konsekwentnym*, wszystkie efekty weryfikowane są w formie oceny wykonywanych notatek, co nie umożliwia zweryfikowania następujących przypisanych do tych zajęć efektów: K_W01 „Ma świadomość kompleksowej natury języka i jego złożoności. Zna w aspekcie konfrontatywnym zasady komunikacji i językowo-stylistycznej organizacji tekstu oraz reguły komunikacji międzykulturowej i językowej grzeczności”; K_W02 „Student ma wiedzę o głównych kierunkach rozwoju i najważniejszych osiągnięciach związanych z warsztatem pracy nowoczesnego tłumacza (wspomagające ją programy i zasoby internetowe, formy jego działania w przestrzeni medialnej i publicznej – tłumaczenie konsekwentne)”; podczas zajęć *gramatyka opisowa – język B*, wszystkie efekty weryfikowane są poprzez testy częściowe i test końcowy; forma testowa jest nieadekwatna do zweryfikowania efektów: K_U09 „Student rozumie konieczność i potrzebę uczenia się języka angielskiego przez całe życie, będąc świadomym zmian, które zachodzą w językach” oraz K_K02 „Student jest odpowiedzialny, samodzielny i świadomy społecznego znaczenia swojej pracy”. Różnorodność metod weryfikacji efektów uczenia się nie gwarantuje spełnienia reguł i wymagań zawartych w standardach kształcenia nauczycieli, zgodnie z którymi efekty w zakresie wiedzy weryfikowane są za pomocą egzaminu (pisemnego lub ustnego), natomiast efekty związane z umiejętnościami wymagają bezpośredniej obserwacji studenta w czasie wykonywania działań właściwych dla danego zadania zawodowego. W przypadku części zajęć efekty związane z wiedzą nie są weryfikowane za pomocą egzaminu (np.: *psychologia, metodyka nauczania języka angielskiego – terminologia, podstawy dydaktyki*), a efekty związane z umiejętnościami nie są weryfikowane poprzez obserwację studenta w czasie wykonywania zadań (np.: *podstawy dydaktyki – efekty weryfikowane poprzez kolokwium, dyskusję i referat, pedagogika – efekty weryfikowane poprzez pracę pisemną, rozmowę i egzamin*). Prace etapowe i egzaminacyjne, projekty studenckie, dzienniki praktyk, prace dyplomowe, studenckie osiągnięcia związane z wykonywaniem tłumaczeń na rzecz interesariuszy zewnętrznych i Uczelni częściowo potwierdzają osiągnięcie efektów uczenia się zaprojektowanych dla oceniającego kierunku. Uznając argumenty Uczelni, że nie każda praca etapowa musi służyć ocenie wszystkich zakładanych efektów uczenia się, należy jednak stwierdzić, że do oceny nie zostały przedstawione prace wskazujące na kompleksowość stosowanych metod weryfikacji, a prace dyplomowe, wśród których zdarzają się pojedyncze przypadki dobrze zaprojektowanych prac aplikacyjnych, mieszczą się w nurcie – zgodnie z przyjętymi zasadami dyplomowania – badań podstawowych. Co uzasadnia ocenę braku adekwatności części stosowanych metod weryfikacji do efektów uczenia się i praktycznego profilu studiów. Uczelnia w odpowiedzi na raport z wizytacji poinformowała, że odnoszące się do zdiagnozowanych nieprawidłowości zalecenia zostaną uwzględnione w korekcie programowej na rok akademicki 2021/2020 oraz w bieżącej pracy dydaktycznej. Powyższe okoliczności uzasadniają podtrzymanie dla kryterium 3 oceny kryterium spełnione częściowo.

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Kompetencje i doświadczenie, kwalifikacje oraz liczba nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia ze studentami zapewniają prawidłową realizację zajęć oraz osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się i są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 lipca 2019 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz.U. z 2019 r. poz. 1450, z późn. zm.).

Polityka kadrowa zapewnia dobór nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia, oparty o transparentne zasady i umożliwiający prawidłową realizację zajęć, uwzględnia systematyczną ocenę kadry prowadzącej kształcenie, przeprowadzaną z udziałem studentów, której wyniki są wykorzystywane w doskonaleniu kadry, a także stwarza warunki stymulujące kadrę do ustawicznego rozwoju.

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Infrastruktura dydaktyczna, biblioteczna i informatyczna, wyposażenie techniczne pomieszczeń, środki i pomoce dydaktyczne, zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne, a także infrastruktura innych podmiotów, w których odbywają się zajęcia są nowoczesne, umożliwiają prawidłową realizację zajęć i osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się, w tym opanowanie umiejętności praktycznych i przygotowania do prowadzenia działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku, jak również są dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością, w sposób zapewniający tym osobom pełny udział w kształceniu. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa uczelni, a także infrastruktura innych podmiotów, w których odbywają się zajęcia są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 lipca 2019 roku r. w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz.U. z 2019 r. poz. 1450, z późn. zm.).

Infrastruktura dydaktyczna, naukowa, biblioteczna i informatyczna, wyposażenie techniczne pomieszczeń, środki i pomoce dydaktyczne, zasoby biblioteczne, informacyjne, edukacyjne oraz aparatura badawcza podlegają systematycznym przeglądom, w których uczestniczą studenci, a wyniki tych przeglądów są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Uczelnia prowadzi w m.in. powiązaniu z kierunkiem studiów filologia współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z pracodawcami, ale dotyczy ona głównie inicjatyw mających na celu wspieranie kształcenia na kierunku, w których mogą uczestniczyć chętni studenci oraz organizacji praktyk. Dobór partnerów do współpracy w dużej mierze nie odpowiada koncepcji kształcenia na kierunku filologia ani rolom zawodowym właściwym dla kierunku. Zwłaszcza wyraźny jest brak przedstawicieli branży tłumaczeniowej. Zespół nauk humanistycznych i teologicznych podziela opinię wyrażoną przez Uczelnię w odpowiedzi na raport wizytacyjny, że współczesny rynek pracy oczekuje od swych pracowników dyspozycyjności i gotowości do dostosowywania się do jego wymagań, także w zakresie pełnionych ról zawodowych. Nie może to jednak służyć jako przytoczony w odpowiedzi na raport argument, by koncepcja studiów nie była powiązana z konkretnymi branżami zawodowymi, których reprezentanci mieliby kluczową rolę w jej kształtowaniu. Zgodnie z wymaganiami ponad połowa punktów ECTS niezbędnych do ukończenia studiów na profilu praktycznym powinna być przeznaczona na realizację zajęć

kształtujących umiejętności praktyczne, które to zajęcia powinny być prowadzone w warunkach właściwych dla danego zakresu działalności zawodowej i w sposób umożliwiający wykonywanie czynności praktycznych przez studentów. Spełnienie tych warunków jest możliwe tylko po uprzednim określeniu branż i ról zawodowych właściwych dla kierunku studiów. Przedstawiciele tych kluczowych dla kierunku branż mają do odegrania istotną rolę zarówno w kształtowaniu koncepcji kształcenia, jak i planowaniu jej realizacji w postaci programu studiów. Uczelnia, w odpowiedzi na raport, zwraca uwagę na szybko zmieniające się potrzeby rynku pracy, za którymi zawsze nieco w tyle będzie pozostawać szkolnictwo. Dobrze dobrani partnerzy są źródłem informacji o zmieniających się oczekiwaniach rynku pracy w odniesieniu do absolwentów w branżach właściwych dla kierunku i mogą wskazywać na nowe potrzebne umiejętności, umożliwiając szybkie zaspokajanie tych potrzeb. Oni mogą m.in. wspomóc Uczelnię w spełnieniu wymagań dotyczących zajęć kształtujących umiejętności praktyczne służąc radą, które z umiejętności zawodowych można osiągnąć w warunkach dydaktycznych Uczelni, które w warunkach praktyki zawodowej, czy i na ile infrastruktura dydaktyczna Uczelni umożliwia symulację warunków właściwych dla danego zakresu działalności zawodowej. Na bieżącym etapie program studiów tych wymagań nie spełnia. Jednocześnie mając na uwadze dobre przygotowanie studenta i jego otwartość na ewentualne przebranżowienie słuszne jest, że obok tych kluczowych partnerów w procesie konsultacji uwzględniana jest opinia przedstawicieli innych branż, zwłaszcza tych odgrywających istotną rolę na lokalnym rynku pracy. Możliwe jest np. takie zaprogramowanie praktyk zawodowych, by jeden z jej etapów był związany z realizacją ich postulatów, czy wprowadzenie zajęć do wyboru uelastyczniających potencjalne ścieżki przyszłej kariery zawodowej. Tymczasem wpływ na koncepcję kształcenia, realizację i doskonalenie programu studiów na kierunku filologia mają głównie branże usług finansowych, logistycznych, marketingowych, branża technologiczna, a także instytucje samorządowe, które nie są wprost i bezpośrednio powiązane z sektorem rynku pracy dedykowanym dla absolwentów kierunku. Tego sektora nie są w stanie w pełni zastąpić nauczyciele akademicki, posiadający właściwe dla kierunku doświadczenie zawodowe zdobyte poza Uczelnią. Doceniając ich kwalifikacje, to perspektywa, z której opiniują oni program studiów jest w dużej mierze perspektywą wewnętrzną Uczelni.

Istotnym warunkiem dostosowania kierunku do potrzeb rynku pracy jest nie tylko właściwy dobór partnerów zewnętrznych, ale też i wdrażanie wypracowanych dzięki nim rekomendacji. W tym zakresie sama Uczelnia przyznaje, że nie zawsze udaje się uzyskiwane od partnerów opinie, zastosować do działań doskonalonych program studiów. Relacje z otoczeniem społeczno-gospodarczym w odniesieniu do programu studiów i wpływ tego otoczenia na program i jego realizację nie podlegają systematycznym ocenom.

Przyjmując zadeklarowane przez Uczelnię działania odnoszące się do wypracowania mechanizmów i sposobów oceny współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, jako zmierzające we właściwym kierunku, biorąc jednak po uwagę nieokreśloną perspektywę czasową dla tych działań oraz przywołane wyżej argumenty propozycja oceny spełnione częściowo dla kryterium 6 zostaje podtrzymana.

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Zostały stworzone warunki sprzyjające umiędzynarodowieniu kształcenia na kierunku, zgodnie z przyjętą koncepcją kształcenia, to jest nauczyciele akademicki są przygotowani do nauczania, a studenci do uczenia się w językach obcych, wspierana jest międzynarodowa mobilność studentów i nauczycieli akademickich, a także tworzona jest oferta kształcenia w językach obcych, co skutkuje systematycznym podnoszeniem stopnia umiędzynarodowienia i wymiany studentów i kadry.

Umiedzynarodowienie kształcenia podlega systematycznym ocenom, z udziałem studentów, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Wsparcie studentów w procesie uczenia się jest wszechstronne, przybiera różne formy, adekwatne do efektów uczenia się, uwzględnia zróżnicowane potrzeby studentów, sprzyja rozwojowi społecznemu i zawodowemu studentów poprzez zapewnienie dostępności nauczycieli akademickich, pomoc w procesie uczenia się i osiąganiu efektów uczenia się oraz w przygotowaniu do prowadzenia działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku, motywuje studentów do osiągania bardzo dobrych wyników uczenia się, jak również zapewnia kompetentną pomoc pracowników administracyjnych w rozwiązywaniu spraw studenckich.

Wsparcie studentów w procesie uczenia się podlega systematycznym przeglądom, w których uczestniczą studenci, a wyniki tych przeglądów są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Zapewniony jest publiczny dostęp do aktualnej, kompleksowej, zrozumiałej i zgodnej z potrzebami różnych grup odbiorców informacji o programie studiów i realizacji procesu nauczania i uczenia się na kierunku oraz o przyznawanych kwalifikacjach, warunkach przyjęcia na studia i możliwościach dalszego kształcenia, a także o zatrudnieniu absolwentów.

Zakres przedmiotowy i jakość informacji o studiach podlegają systematycznym ocenom, w których uczestniczą studenci i inni odbiorcy informacji, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

W Karpackiej Państwowej Uczelni w Krośnie zostały formalnie przyjęte zasady projektowania, zatwierdzania i zmiany programu studiów oraz zasady oceny programów studiów oparte o wyniki analizy wiarygodnych danych i informacji, z udziałem interesariuszy wewnętrznych, w tym studentów. Nie został jednak zapewniony w sposób skuteczny udział przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego w ocenie programów studiów i ich realizacji. Na kierunku filologia nie zostały w pełni wprowadzone przyjęte w Uczelni zasady wynikające z uczelnianego systemu zapewniania jakości kształcenia, a rekomendowane w wyniku oceny programów studiów zmiany nie zawsze służyły doskonaleniu tych programów jak i procesu kształcenia o czym świadczą zdiagnozowane w ocenie spełniania kryteriów 1-3 nieprawidłowości i wynikające z nich zalecenia.

Jakość kształcenia na kierunku podlega cyklicznym zewnętrznym ocenom jakości kształcenia Polskiej Komisji Akredytacyjnej, ale ich wyniki nie są wykorzystywane w doskonaleniu jakości kształcenia na kierunku. Podczas poprzedniej oceny programowej w roku 2012 w raporcie w kryteriach odnoszących się do koncepcji kształcenia, efektów uczenia się zdiagnozowane zostały częściowo analogiczne nieprawidłowości do zdiagnozowanych w bieżącej ocenie programowej, a sformułowane w nim zalecenia nie przyniosły w rezultacie trwałych zmian doskonalących.

Uczelnia w odpowiedzi na raport zespołu oceniającego szczegółowo ustosunkowała się do wszystkich sformułowanych w nim rekomendacji. Co więcej zgodziła się ze wszystkimi zdiagnozowanymi nieprawidłowościami dla kryteriów 1-3 i poinformowała o wprowadzeniu zmian personalnych pośród osób odpowiedzialnych za program studiów,

jego realizację i doskonalenie oraz powołaniu zespołu naprawczego, który ma za zadanie kompleksowe wdrożenie działań naprawczych. Pierwsze skutki tych działań będą widoczne w roku akademickim 2021/22, co uzasadnia dokonanie powtórnej oceny spełniania kryterium 10 w okresie dwóch lat i podtrzymanie oceny kryterium spełnione częściowo.

3. Opinia dotycząca dostosowania się uczelni do zaleceń o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę

Podczas poprzedniej oceny programowej w roku 2012 nie zostały sformułowane zalecenia, jednak w raporcie kryteria odnoszące się do koncepcji kształcenia, efektów uczenia się w pierwotnej propozycji zespołu oceniającego otrzymały ocenę znacząco, kryterium dotyczące funkcjonowania systemu zapewnienia jakości kształcenia - ocenę częściowo. Po odpowiedzi Uczelni oceny te zostały podniesione i kierunek uzyskał ocenę pozytywną Prezydium PKA. Jak wskazują wyniki bieżącej oceny programowej wskazane w odpowiedzi uczelni w 2012 roku działania naprawcze miały w znaczącej części charakter incydentalny lub deklaracyjny i nie przyniosły w rezultacie trwałych zmian w zakresie zdiagnozowanych wówczas nieprawidłowości.

4. Wniosek końcowy i propozycja oceny programowej

Zespół nauk humanistycznych oraz nauk teologicznych stwierdza, że proces kształcenia realizowany w Karpackiej Państwowej Uczelni w Krośnie nie w pełni umożliwia studentom kierunku filologia osiągnięcie założonych efektów uczenia się dla studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym.

Spośród kryteriów określonych w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 września 2018 r. w sprawie kryteriów oceny programowej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1787), uszczegółowionych w załączniku nr 2 Statutu Polskiej Komisji Akredytacyjnej, stanowiącym załącznik do uchwały nr 4/2018 Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 13 grudnia 2018 r. ze zm., kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się; kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się; kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie; kryterium 6: Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku i kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów, zostały spełnione częściowo. Pozostałe kryteria zostały spełnione.

Propozycja oceny programowej: ocena pozytywna na okres dwóch lat.

5. Zalecenia o charakterze naprawczym (w porządku według poszczególnych kryteriów)

w odniesieniu do kryterium 1:

1. Wskazanie katalogu zawodów, do wykonywania których przygotowuje program studiów realizowany na kierunku.
2. Sformułowanie efektów uczenia się na poziomie kierunku w sposób odzwierciedlający zgodnie z koncepcją kształcenia wiodącą lub subsydiarną rolę dyscyplin naukowych.
3. Uwzględnienie w efektach uczenia się wiodącej roli dyscypliny językoznawstwo w sposób odpowiadający proporcjom wskazanym w programie studiów.
4. Dostosowanie kierunkowych efektów uczenia się do poziomu 6. Polskiej Ramy Kwalifikacji.

5. Sformułowanie efektów uczenia się na poziomie kierunku tak, by nie zawierały efektów wykluczających się, osiąganych tylko przez część studentów kierunku.
6. Uwzględnienie w efektach na poziomie kierunku kluczowych dla profilu praktycznego elementów wiedzy (znajomość zastosowań praktycznych wiedzy [językoznawczej i literaturoznawczej] w działalności zawodowej związanej z kierunkiem) i kompetencji społecznych (uznawanie znaczenia wiedzy w rozwiązywaniu problemów poznawczych i praktycznych oraz zasięgania opinii ekspertów w przypadku trudności z samodzielnym rozwiązaniem problemu), zawartych w charakterystykach drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomie szóstym PRK: P6S_WG i P6S_KK.
7. Sformułowanie efektów uczenia się dla zajęć i grup zajęć w sposób odzwierciedlający praktyczny profil kształcenia poprzez powiązanie wiedzy językoznawczej i literaturoznawczej z jej zastosowaniami.
8. Sformułowanie efektów uczenia się dla zajęć i grup zajęć w sposób specyficzny, powiązany z zakresem kształcenia wyznaczonym przez nazwę przedmiotu.
9. Sformułowanie efektów uczenia się (na poziomie kierunku i zajęć):
 - a) w sposób zrozumiały,
 - b) w sposób odpowiadający jednej z trzech kategorii: wiedza, umiejętności i kompetencje społeczne,
 - c) w odniesieniu do spójnych kompetencji, dających się objąć wspólną oceną.
10. Wyłączenie z koncepcji kształcenia dla specjalizacji przygotowującej do zawodu nauczyciela kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela przedszkola i edukacji wczesnoszkolnej (klasy I-III).
11. Wyraźne wskazanie w koncepcji kształcenia i informacjach adresowanych do kandydatów na studia i studentów, że uzyskanie kwalifikacji do wykonywania zawodu nauczyciela wymaga ukończenia studiów II stopnia, których program określa efekty uczenia się obejmujące wiedzę i umiejętności odpowiadające podstawie programowej przedmiotu oraz obejmuje realizację standardów kształcenia nauczycieli w odniesieniu do szkoły ponadpodstawowej.
12. W przypadku efektów uczenia się w zakresie przygotowania do zawodu nauczyciela dostosowanie efektów uczenia się do standardu kształcenia nauczycieli przedmiotu w sposób zapewniający osiągnięcie wszystkich efektów uczenia się określonych w standardzie na poziomie szkoły podstawowej z wyłączeniem kompetencji dotyczących nauczania na poziomie przedszkola i klas I-III szkoły podstawowej.
13. Podjęcie działań naprawczych zapobiegających występowaniu nieprawidłowości, które stały się podstawą do sformułowania powyższych zaleceń.

w odniesieniu do kryterium 2:

1. Zapewnienie treści programowych odpowiadających praktycznemu profilowi kształcenia ukierunkowanych na aplikacyjną wiedzę z zakresu językoznawstwa i literaturoznawstwa, możliwą do zastosowania w pracy nauczyciela i tłumacza.
2. Zapewnienie treści programowych umożliwiających osiągnięcie przez studentów wszystkich efektów uczenia się sformułowanych dla kierunku oraz poszczególnych zajęć.
3. Umożliwienie wyboru zajęć, którym przypisano punkty ECTS w wymiarze nie mniejszym niż 30% liczby punktów ECTS, koniecznej do ukończenia studiów na danym poziomie.
4. Zapewnienie w programie studiów zajęć kształtujących umiejętności praktyczne w wymiarze większym niż 50% punktów ECTS koniecznych do ukończenia studiów.
5. Zapewnienie w programie studiów zajęć z dziedziny nauk społecznych, którym przyporządkowano co najmniej 5 punktów ECTS.

6. Wprowadzenie zróżnicowanych i specyficznych dla zajęć metod kształcenia, zorientowanych na studentów i umożliwiającym osiągnięcie wszystkich efektów uczenia się.
7. W zakresie praktyk zawodowych:
 - a) określenie godzinowego wymiaru praktyk zawodowych,
 - b) zróżnicowanie efektów uczenia się i treści programowych dla każdej specjalizacji i każdego etapu praktyki,
 - c) rezygnacja z przyznawania punktów ECTS i zaliczania praktyk wspólnie w dwóch różnych semestrach,
 - d) zaplanowanie praktyk zawodowych w sposób, w którym nie będą się kończyły w okresie wakacyjnym po semestrze szóstym,
 - e) zapewnienie miejsc odbywania praktyk umożliwiających osiągnięcie efektów uczenia się i realizację treści programowych;
 - f) zapewnienie doboru opiekunów praktyk zawodowych o kwalifikacjach umożliwiających osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów uczenia się;
 - g) sformułowanie wymagań, które muszą spełnić kwalifikowane do odbycia praktyk zakłady pracy oraz opiekunowie praktyk w zakładach pracy;
 - h) rezygnacja z zaliczania praktyk na podstawie doświadczenia zawodowego.
8. W zakresie spełniania standardów kształcenia nauczycieli:
 - a) dostosowanie treści programowych do etapu edukacyjnego właściwego dla przygotowania do zawodu nauczyciela przedmiotu;
 - b) zapewnienie w zakresie przygotowania psychologiczno-pedagogicznego zajęć prowadzonych w formie warsztatów zintegrowanych z praktyką zawodową;
 - c) zapewnienie praktyki w zakresie przygotowania psychologiczno-pedagogicznego.
9. Podjęcie działań naprawczych zapobiegających występowaniu nieprawidłowości, które stały się podstawą do sformułowania powyższych zaleceń.

w odniesieniu do kryterium 3:

1. Sformułowanie przejrzystych i bezstronnych, zgodnych z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce zasad rekrutacji, zapewniających dobór kandydatów, posiadających kompetencje wstępne umożliwiające osiągnięcie zakładanych na kierunku efektów uczenia się.
2. Opracowanie merytorycznych zasad dyplomowania z uwzględnieniem specyfiki studiów o profilu praktycznym z wyraźnym wskazaniem na prowadzenie prac rozwojowych lub badań aplikacyjnych, a także powiązanie tematyki seminarium z wiodącą dyscypliną, do której przyporządkowany został kierunek studiów.
3. Rzeczywiste powiązanie metod weryfikacji efektów uczenia się z kategoriami wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych skutkujące wiarygodnością i porównywalnością ocen.
4. Opracowanie zgodnych ze standardem kształcenia metod weryfikacji w odniesieniu dla zajęć przygotowujących do zawodu nauczyciela.
5. Podjęcie działań naprawczych zapobiegających występowaniu nieprawidłowości, które stały się podstawą do sformułowania powyższych zaleceń.

w odniesieniu do kryterium 6:

1. Przygotowanie kryteriów doboru współpracujących z kierunkiem przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego, by odpowiadali zakładanej sylwetce absolwenta.
2. Podjęcie systematycznej współpracy z przedstawicielami lokalnych pracodawców w zakresie opracowywania koncepcji kształcenia na kierunku, a także wdrażania tej

koncepcji poprzez udział pracodawców w doskonaleniu programu studiów i jego realizację.

w odniesieniu do kryterium 10:

1. Pełne i efektywne wdrożenie na kierunku zasad uczelnianego systemu zapewniania jakości kształcenia implikujące wprowadzenie skutecznych działań naprawczych w odniesieniu do programu studiów i jego realizacji.